

JORNADA ONOMÀSTICA

Lloret de Mar 16-10-2010

Masies en el Lloret rural

"En el Lloret rural del segle passat, la pagesia era el motor de l'economia local, amb importants exportacions de patates i fesols, com també, encara que en menor mesura, de blat, civada i blat de moro.

Les masies eren el centre d'aquesta economia dedicada al cultiu de la terra"

Montse Xirgu Encesa

En iniciar el projecte del Calendari d'un pagès, vaig voler fer un breu resum de com era la vida a pagès, quan la maquinària encara no havia arribat, com feien la feina, quines costums tenien, com s'organitzaven socialment... una petita pinzellada de la vida rural. Quan ja el tenia enllestit vaig pensar que per ser complet feia falta adjuntar-hi un llistat de les masies que hi havia, ja que eren el centre de l'economia rural, molt valorades i en molt poques ocasions enumerades.

Em vaig posar a la feina. El darrer llistat que hi ha de masies del nostre municipi és el que va publicar Elvis Mallorquí a Quaderns de la Selva, núm. 13 del 2001, pg. 67, on a part d'un estudi de la cartografia de Lloret entre els s.XI i XVIII, fa una recopilació de 88 noms de masies, il·lustrant-les amb un plànol del terme situat al s.XVIII i un altre dels masos al s.XVI. També hi reproduïx un plànol propietat de la Catedral de Girona, del S.XVIII, aquest plànol és excepcional, ja que, a part de la representació cartogràfica, es poden apreciar els llocs més importants de Lloret amb uns dibuixos molt detallats, observant-se 30 dibuixos entre masos i casetes de vinya amb els seus topònims corresponents.

Encara que els noms relacionats tant al plànol com en la relació que fa Mallorquí, són molt allunyats dels nostres dies, hi trobem alguns dels que tractarem avui. Per la confecció del llibre m'interessava, però, aportar un llistat del Lloret rural de mitjans del segle XX, que és quant es desenvolupa la seva temàtica.

Per aconseguir-ho, vaig comptar amb el record dels pagesos de la zona, i amb la col·laboració especial de Juanita Lloberas una pagesa de 95 anys i d'en Joan Valls, pagès també de la vila, que va morir a l'edat de 71 anys. Tots dos, van tenir la inquietud de deixar constància dels noms de les masies, en Joan Valls a les memòries que va deixar a la seva família a l'any 1993 i la Juanita Lloberas fent una recopilació de tots els noms que ella recordava. A part, també vaig comptar amb de la col·laboració de l'arxiu municipal aportant el plànol que he comentat al principi.

La ubicació en el plànol, també és feta amb el record, ja que no trobem plànols de l'època, a excepció d'unes fotografies aèries datades al 1955 i 1956, que es poden trobar a l'Arxiu Històric Provincial de Girona, i ara mateix una reproducció fotogràfica a l'Arxiu Municipal de Lloret, on hi ha anotat alguna masia amb la curiositat que s'hi pot veure l'extensió de cultiu que tenia el municipi.

Amb tot això, s'ha fet una recopilació de 83 noms de masies, que en podríem fer una primera distribució, sense aprofundir en la mateixa, de la següent manera:

15 noms derivats de la natura:

Mas Arbòs (1) també conegut com Can Pi

Can Bosc (8)

Can Cadenera (14) també conegut com Mas Rata o Mas Rui

Can Coll d'Horta (23)

Can Coll de la Torre (24)

Can Coll (25)

Can Merlès (49)

Can Pansa (53)

Cal Pardal (55)

Can Pedrosa (51alt)

Can Rivalaigua (59) encara que el nom de la masia és Can Pelegrí

Can Prats (64) també conegut com Cal Arafonés

Can Roure (68)

Vinya Rectora (81)

Vinya Rosa (82)

12 malnoms de persones o motius

Can Bord (7) també conegut com Can Sucada o Cal Bord

Can Cama (16)

Ca la Mare no ho vol (26) encara que el nom de la masia és Can Comas

Can Lleganya Nou (42)

Can Lleganya Vell (43)

Can Malànima (46)
Can Nan Bord (52) també conegut com Cal Forro
Can Perlet (61)
Can Potagrossa (63)
Mas Ros (67)
Cal Sord (72)
Can Tabola (75)

1 nom amb deformació de cognom o nom de persona

Can Burjons (11), de Bujons

27 noms o cognoms dels habitants estats o actuals

Can Bohigas de Baix (4)
Can Bohigas de Dalt (5)
Can Buch (9), també conegut com Mas Ball-llatinas
Mas d'en Buch (10)
Can Calabrés (15)
Can Cayol (22)
Can Creixell (27) també conegut com Can Flamis o Can Xonis
Can Daura (28)
El Molió de l'Augusto (29) l'actual El Moli
Ca l'Evaristo (30)
Can Fidel (31)
Can Geroni (35)
Can Gil (36)
Mas Graell (37), també conegut com Mas Franell
Can Guidet (38)
Can Guinart (39) també conegut com Can Burgaroles o Masia del Roser
Can Juncadella (40)
Can Lloberas (45)
Mas Mateu (48) també conegut com Ca l'Encesa
Can Paquito Rams (54)
Can Pau Vilà (56) també conegut com Mas d'en Rosell
Can Pepet del Mas (60)

Cal Pubill (65), també conegut com Cal Rodón
Can Raurell (66)
Can Sala (70)
Mas Vilà (79) també conegut com Can Tomaset Basurer
Mas Villalonga (80)

4 noms amb referències a la procedència dels estadants

Mas Baell (2), també conegut com Mas Rovira
Can Saragossa (83), també conegut com Can Xardo
Mas Cassà (21)
Can Sargues (71)

16 noms d'oficis

Cal Barraquer (3)
Can Cabanyes (12)
Mas Cabanyes (13) també conegut com Can ja et fot de Déu
Can Caravana de Baix (17), també conegut com Can Salichs
Can Caravana de Dalt (18), també conegut com Can Termes
Can Caravana (19)
Can Carbó (20)
Can Fornés Nou (32)
Can Fornés Vell (33)
Casa nova de Can Fornés (34)
Can Peix (47), el nom de la masia és Can Mas Romeu
Cal Minaire (50) també conegut com Ca la Rubiño
Cal Monjo de Dalt (51)
Can Pelaburros (58) també conegut com Can Ambròs o Can Jofre
Can Sabata (69)
Can Taulina (76), també conegut com Mas Llibre

8 noms no inclosos en els altres apartats

Mas El Bon Repòs (6)
La Casa Nova (41)
Can Lloranes (44)

Can Piet (62), també conegut com Can Sota

Can Sota (73)

St. Pere del Bosc (74)

Cal Tuno de Dalt (77)

Mas Vell (78), també conegut com Mas Pla

En moltes ocasions és difícil discernir, si en els noms que et donen hi ha un error de pronunciació o no, principalment amb el Can, el Cal o el Mas, ja que segons la persona o el costum de casa seva, ho diuen d'una manera o d'una altra; com per exemple trobem Can Bord o Cal Bord que són la mateixa casa, en canvi Can Cabanyes i Mas Cabanyes són dues cases diferents, i, a més a més, allunyades geogràficament parlant.

Una altra problemàtica, prové dels fills, ja que quan es feien una masia nova continuaven utilitzant el nom de la dels pares, per exemple: Can Caravana, Can Caravana de Baix i Can Caravana de Dalt, dificultant saber si són la mateixa amb noms diferents o no.

Per altra part, també em vaig trobar amb els motius, aquests són presents i molts cops més coneguts pels habitants de la població que el nom propi de la masia, per la qual cosa és difícil constatar quin és el correcte i quin és el motiu. Normalment darrera de cada motiu hi ha una història, més o menys curiosa, picant o mal intencionada.

Per exemple, tenim Ca la mare no ho vol, aquest motiu ve perquè resulta que la noia de la casa festejava amb un xicot, i un dia la van trobar molt trista i al preguntar-li que li passava, aquesta va respondre: "*És que la mare no ho vol que vagi amb aquest xicot*", i clar, ja ho tenim: Ca la mare no ho vol.

L'història de Can Bord, és molt senzilla, resulta que l'hereu no va poder tenir fills, i enllestits.

El Mas Mateu, és més conegut per Ca l'Encesa, i és que resulta que la noia que es va casar amb l'hereu tenia per cognom Encesa, descendents de la farinera de Girona, i clar, el cognom era massa sucós com per no aprofitar-lo.

El Mas Cabanyes, també rebia el nom de Can ja et fot de Deu, perquè uns dels avantpassats dels habitants de la masia, tenia el costum de per qualsevol cosa, respondre: *“ja et fot de Déu”*, i clar, van tenir el motiu a sobre.

També corren histories interessants que treuen frases fetes, com per exemple, hi havia en Peix del Can Mas Romeu, que cada diumenge anava a missa i al tornar es comprava una dolça, i se la menjava a darrera de Can Tabola, perquè allà hi tenia una bona ombra i era a mig camí de casa seva, però des de Can Perlet, que veien com es cruspia la dolça, uns dels avis va començar a cridar-li *“Peix, què venim de missa? Peix, què venim de la compra?”*, no trigant gaire a apuntar-se a dir la fase la resta de la família i els de Can Tabola, fins i tot algú del poble quan el veia li recitava la frase, i ell molt empipat els hi contestava *“No és pot pas passar ni per Can Perlet ni per Can Tabola per aquell cony de vell”* referint-se a l'avi que va començar l'assumpte.

Com podeu veure, trobem moltes anècdotes de les masies i els seus motius, s'havia de vigilar que dir, sinó, ja tenies un nou motiu! O s'encetava una nova historia per anar escampant pel poble. Això dificulta poder precisar els orígens dels noms de les masies, ara bé, aquest llistat de masies és l'apunt de dos pagesos de la zona, amb bona memòria i d'altres pagesos confirmant els noms i les ubicacions, per tant, pot ser un bon punt de partida per aprofundir en l'onomàstica del mon rural lloretenc.